

Literaturanmeldelser.

Nis Walter Nissen: Die südwestgrönländische Landschaft und das Siedlungsgebiet der Normannen. Hamburgische Universität, Abhandlungen aus dem Gebiet der Auslandskunde, Bd. XV. (8° 112 s. 12 bilag). Verlag L. Friedrichsen & Co. Hamburg 1924.

Forf. af ovennævnte arbejde har sat sig som opgave at undersøge vekselvirkningen mellem den gamle Nordbo-kultur og naturforholdene i Syd-Grønland. Efter at have givet en kort oversigt over Nordboernes bebyggelse, erhverv og samfærdsel går forf. over til ganske skematisk og i overdreven Passarge'sk ånd at opløse landskabet i dets bestanddele. Alt sættes på rette plads i et uhyre skuffedarium, og hvis nogen savner en selvstændig opfattelse og forstående skilddring af disse egne individualitet, kan han til gengæld glæde sig over geografiske mundfulde som „*trockene Sand- und Torfboden-Zwergstrauchheide-Abhänge*“ og „*nebelreiche Winterlückeneis-Schärenküste*“. Af sådanne „elementer“ sammensættes til sidst ikke mindre end 14 landskaber. Endelig undersøges, hvilke elementer der i hvert område er gunstige, og hvilke der er ugunstige for den nordiske kolonisation, hvorved der opstilles *Vorzugsgebiete 1. und 2. Ordnung*, *Kümmergebiete* og *unbewohnbare Gebiete*, og bogen slutter med en diskussion om grundene til Nordboernes forsvinden.

Forf. har ikke selv været i Grønland, men har benyttet en imponerende mængde litteratur, deriblandt også de i udlandet ikke alt for ofte anvendte, danske værker. Desværre er denne litteratur ikke altid lige godt benyttet. Således fastslås på et yderst spinkelt grundlag den (gale) sætning, at isgrund mangler i det sydlige Grønland, og dette føres dristigt videre til, at ved 64° n. br. ophører de subpolare engstrækninger og tundraen begynder. Der er hverken floristisk eller formationsmæssigt nogen betydelig plantegeografisk grænse her, og slet ingen, der kan måle sig f. eks. med grænsen nord for Julianehåb-Bugten. Men ikke nok hermed, ved 64° går også grænsen mellem U- og I-dialekt i det eskimoiske sprog! Den slags psevdodybsindige iagttagelser er geografisk misbrug — hvortil desuden kommer, at

forf. i et af ham selv citeret arbejde kunde finde, at den omtalte dialektgrænses forløb ved 64° er kunstig, fremkaldt af missionærerne i det 18. årh. Utilstedeligt er det også, at de klimatiske betragtninger bygges på Kolderup Rosenvinge's og Otto Nordenskiöld's kortvarige observationsrækker, når man i det ligeledes af forf. citerede jubilæumsværk „Grønland“ kan finde opgivelser baserede på iagttagelser gennem tidsrum på 30 til 44 år.

Alt i alt er det et værk, hvori der udfoldes et uhyre, lærd udseende apparat, men ved hvis slutning man uvilkårligt spørger: hvad er resultatet? Noget virkelig nyt om Nordbo-kulturens tilpasning til omgivelserne, de geografiske betingelser for dens undergang o. s. v., leder man forgæves efter, og man har kort sagt indtrykket af en afhandling, som mere synes at være en besvarelse af en laboratoricopgave end et modent, videnskabeligt arbejde.

Kaj Birket-Smith.

Erland Nordenskiöld: The Ethnography of South-America seen from Mojos in Bolivia. Comparative Ethnographical Studies, vol. III. (8° 254 s. 56 illustr. 30 kort). Göteborg 1924.

Efter at 4. og 5. bind af Erland Nordenskiöld's fortræffelige serie er udgivet, foreligger nu 3. bind af rækken under ovenstående titel. Dette værk slutter sig i plan og udførelse nøje til de to først udsendte dele, idet forf. her foretager en analyse af den nuværende kultur hos over 20 forskellige småstammer i det nordøstlige Bolivia og tilgrænsende egne af Perú og Brasilien. Skønt naturen i dette område er ret ensartet — en stenfattig slette klædt med tropisk regnskov og savanne —, er de etnografiske forhold yderst brogede. Som andre steder ved Cordillerernes fod findes der foruden stammer tilhørende de vidt udbredte sprogætter Caraib, Tupí og Aruak en stor mængde, åbenbart tilbagetrængte smågrupper med isolerede sprog. Lige så uensartet er det kulturelle billede, og selv stammer med beslægtede sprog har undertiden helt forskellig kultur.

Undersøgelsen viser nu, at ikke alene mangler de udpræget sydlige kulturelementer, som findes i Gran Chaco, men at også de vestlige elementer, som fra Perús højt udviklede folk bredte sig til Chacostammerne, for en stor del savnes i Mojos. De uigennemtrængelige urskove, gennemstrømmede af vilde, ufarbare bjærgstrømme, som karakteriserer Cordillerernes tropiske østskråninger, har slået bom for deres udbredelse. Dog er det ikke sådan, at man slet ikke sporer nogen indflydelse fra vest. Tværtimod har mange af de behandlede stammers kulturelementer en udpræget nordvestlig udbredelse i Syd-